

Lod nr. 13

**En beretning om Lemgaarden
Grundejerforeningen og Gården**

Af Johs Chr Johansen

Denne beretning tilegnes Mette Jensdatter, Lemgaarden, 1803-1874

Kapitler

- I Forord
- II Sommerhuskulturen
- og træk af Strøby områdets historie
- III Foreningens historie fra 1960 - 1978
- Drømmen om landlig idyl - pionererne
- IV Lemgaarden
- slægtsgård i 193 år
- V Foreningens historie fra 1979 - 1990
- Konsolidering og dagligdag
- VI Nogle nedslag i områdets forhistorie
- beboelse og stridsplads
- VII Foreningens historie fra 1991-2010
- Opbrud og nye tider
- VIII Glimt fra jubilæumsfesten - 2010
- IX Overgang fra sommerhusområde til parcelhuskvarter
- X Efterskrift
- XI Bilag og oversigt over illustrationer

I. Forord

Lod nr. 13 er beretningen om Lemgaarden - Grundejerforeningen og Gården. En mikrohistorie om et lillebitte hjørne af det danske samfund.

Efter at samme slægt i århundreder har drevet Lemgaarden løses et generationsskifte i trediverne ved at planlægge den yderste jord solgt fra til fritidshuse for storbyens funktionærer fra begyndelsen af 1960'erne. Sammen med andre udstykninger påbegyndes hermed et bondesamfunds langsomme men ubønhørlige overgang fra land til by.

Beretningen bærer vidnesbyrd om de udfordringer, der opstår, når byboer erhverver jord. Når nybyggere skal enes, og når omkostninger til fællesskabet skal fordeles. Om udvikling, kultivering og projekter. Om skæbner og dagligdagens trængsler. Om initiativ og iverigdom, når der bygges, bos og naturens kræfter skal tæmmes. Beretningen sætter lidt tal på prisudvikling og dagligliv, viser lidt om kommunikation og foreningsliv, berører de offentlige myndigheders betydning i beboernes dagligdag, og giver nogle rids af Strøby områdets udvikling og historie.

Jeg satte mig for at skrive beretningen om Grundejerforeningen Lemgaarden som et bidrag til foreningens 50 års jubilæum i 2010. Jeg benytter 2005 som referenceår¹ i beretningens statistiske oversigter og sammenligninger af prisudvikling.

Den økonomiske og samfundsmæssige udvikling i perioden fra sommerhusområdets etablering til i dag kan lidt forenklet sammenfattes således:

En kommende sommerhusejer, der i 1960 kørte fra København til Strøby for at erhverve en sommerhusgrund kunne undervejs køre ind på en Esso benzinstation, rulle sideruden ned og bede den tililende tankpasser om at fylde på for en ti'er. Det rakte til flere dages kørsel (også selvom bilen næppe kørte mere end ti kilometer pr. liter benzin).

Og når påfyldningen var færdig, vaskede tankpasseren som en naturlig ting forruden af. Inde på benzinstationen kunne bilens (mandlige) fører finde værktøj, pærer til bilens lygter, tændrør og andre reservedele.

I sommeren 2010 koster en liter benzin lige over ti kroner (bilens rækkevidde pr. liter benzin er for-

¹ Da beretningen blev påbegyndt var 2005 det nyeste år, jeg kunne indhente statistiske oplysninger fra.

doblet). Ordet benzinstation er udskiftet med servicestation. Her kan bilisten (som lige så hyppigt er en kvinde) åbne sideruden med et tryk på en knap. Men hun skal ud af bilen og selv stå for påfyldningen, som betales i en automat med et Dankort. Inde i forretningslokalet kan hun købe alt fra chokolade over bleer til dybfrosne pizzaer, men ikke et stykke værktøj til at skifte hjul med. Og på skiltet udenfor står der Statoil.

Jeg har ikke kunnet dy mig for at kigge udover Grundejerforningens Lemgaardens grænser og inddrage mere generelle træk vedrørende udviklingen af sommerhusområdet og den bagvedliggende historie. Og jeg blev yderligere ansporet, da jeg konstaterede, hvor sparsomme kilderne er omkring sommerhuskulturen i Danmark generelt - og specifikt, når jeg besøgte de lokalhistoriske arkiver i Vallø og Køge, hvor Strøby Egede og sommerhusområdets historie stort set ikke er registreret.

Derfor har denne beretning fået et lidt bredere perspektiv. Jeg fastholder fokus på sommerhusudstyknngen fra Lemgaarden, men inddrager også nogle elementer fra områdets lokale historie og forsøger at referere nogle generelle træk om den sommerhuskultur, der igangsatte det hele.

Størstedelen af beretningen er en nutidsfortælling. Det stiller særlige krav. At skrive om nulevende personers indbyrdes relationer indebærer nogle vanskeligheder. Nogle vil føle sig stødt, hvis enkeltpersoners gøren og laden udpensles, og skarpe meningsudvekslinger i en vredladen stund skal genses på tryk.

På den anden side er konflikterne en del af virkeligheden. Derfor har jeg valgt at fortælle om konflikterne og ind i mellem citere de ofte hårde ord. Men der er situationer, hvor vi bruger skarpe vendinger i omgangen med hinanden uden at forvente, at eftertiden skal trampe rundt i det. Jeg har valgt at fortælle historien, men også at være tilbageholdende med navne og identifikation. Min rettesnor har været: Det alle alligevel kender til, kan også skrives i denne beretning. Det, der er ukendt for de mange - men alligevel har betydning og interesse, skal omtales men ikke udpensles.

Undervejs i arbejdet valgte jeg at inddrage nogle fragmenter af Lemgaardens 200-årige historie. Der stødte jeg på en bemærkelsesværdig kvinde, Mette Jensdatter, som i andet slægtled overtager gården og sikrer slægtens aktiv gennem en række økonomiske dispositioner.

Derfor er denne beretning tilegnet Mette Jensdatter. Læs selv hvorfor.

I processen har jeg stødt på og blevet overdraget forskelligt billedmateriale, som er med til at gøre beretningen levende. Det har ikke i alle tilfælde været muligt at skaffe oplysning om ophavsmændene til det anvendte billedmateriale og indhente tilladelse til brugen. Billedmaterialet er brugt i forventning om, at ophavsmanden kan acceptere dette i et værk, der udgives til en begrænset kreds og uden økonomisk fortjeneste for øje.

Denne beretning har kun været mulig via gennemlæsning af Grundejerforeningens Lemgaardens papirer, papirer fra Wagn Nimgaard Jensen, Gudmund Jensen, Stevns Kommunes byggesagsarkiver, udgivelser og oplysninger fra Stevns, Køges og Valløs lokalhistoriske arkiver. Oplysninger fra Tinglysningskontoret i Køge, Det Kongelige Bibliotek, Det administrative Bibliotek, Post og Tele Museet, Rigsarkivet, Den offentlige Informationsserver, Den Digitale Byport, Stevns Museum, Køge Museum, Køge Bys historie samt mange andre kilder, som det vil føre for vidt at opremse².

En række personer har bidraget: Keld Petersen (nuværende ejer af Lemgaarden), Hugo Kuske (tidl. landarbejder på Lemgården), Torben Agertved Pedersen, (tidl. forpagter af Lemgårdens jord), Anne Grethe Nimgaard Hansen (slægtning til Lemgaardens ejere), Otto Andersen (tidligere Vallø Kommune), Jytte Sørensen (Strøby Egede), Gudmund Jensen (Haarlev), Niels Johansen (Strøby Ladeplads), Jens Birch (Movia), Aase Andreasen (Politikens Bibliotek), Egon Stich (Rødvig) og Palle Aagaard (Vallø Kommune).

Jeg takker alle for deres bistand. En ganske særlig tak retter jeg til Gudrun og Arvid Hansen, Henrik Nielsen og Mia Turch, (Gudruns og Arvids datter). Arvid, Gudrun og Henrik var blandt de første beboere i Grundejerforeningen Lemgaarden, og Mia har siden sin barndom haft tilknytning til stedet. Alle har gennem interviews bidraget med detaljer om dagliglivet, og deres gennemlæsning af de første udkast til denne beretning har udrenset de værste fejl. Gudrun og Arvid er gået bort før afslutningen af denne beretning - æret været deres minde.

*Johs Chr Johansen
Strøby Ladeplads, sommeren 2010*

² Vigtige kilder til beretningens enkelte oplysninger er anført i fodnoter.